

PEDAGOGIK ETIKA VA O'QITUVCHI-O'QUVCHI MUNOSABATLARI

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

Ilmiy rahbar: Abdullajonova Shaxnoza Qudratovna

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich 24-04 guruh talabasi

Iminjonova Ruxshona Tursunboy qizi

Annotatsiya

Ushbu maqolada pedagogik etikaning mohiyati, uning ta'lim jarayonidagi o'rni hamda o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarning pedagogik, psixologik va axloqiy jihatlari yoritilgan. Shuningdek, zamonaviy ta'lim jarayonida o'qituvchining kasbiy etikasi, kommunikativ madaniyati va shaxsiy fazilatlari muhim omil sifatida tahlil qilingan. Maqolada o'qituvchi-o'quvchi munosabatlarini samarali tashkil etish yo'llari ham ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: Pedagogik etika, o'qituvchi, o'quvchi, axloq, ta'lim, munosabat, kommunikativ madaniyat, pedagogik mahorat, shaxsiy fazilatlari, tarbiya

Annotation

This article examines the essence of pedagogical ethics, its role in the educational process, and the pedagogical, psychological, and moral aspects of teacher-student relationships. It also analyzes the importance of a teacher's professional ethics, communication culture, and personal qualities in modern education. The article provides ways to effectively organize teacher-student interactions.

Keywords: Pedagogical ethics, teacher, student, morality, education, relationship, communication culture, pedagogical skills, personal qualities, upbringing

Аннотация

В данной статье рассматривается сущность педагогической этики, её роль в образовательном процессе, а также педагогические, психологические и нравственные аспекты взаимоотношений учителя и ученика. Особое внимание уделяется профессиональной этике учителя, культуре общения и личностным качествам в современной системе образования. Также представлены пути эффективной организации взаимоотношений учителя и учащихся.

Ключевые слова: педагогическая этика, учитель, ученик, мораль, образование, взаимоотношения, культура общения, педагогическое мастерство, личностные качества, воспитание

Bugungi kunda ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ta'lim jarayonining samaradorligi esa nafaqat bilim berish bilan, balki o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi to'g'ri va sog'lom munosabatlarga ham bevosita bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan pedagogik etika muhim ahamiyat kasb etadi.

Pedagogik etika – bu o‘qituvchining kasbiy faoliyatida amal qilishi lozim bo‘lgan axloqiy me‘yorlar tizimi bo‘lib, u o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Har bir pedagog o‘z faoliyatida nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yetakchi va namuna bo‘lishi zarur.

Zamonaviy ta‘lim tizimida o‘qituvchi shaxsiga qo‘yilayotgan talablar ortib bormoqda. Ayniqsa, o‘quvchi bilan muloqot qilish madaniyati, hurmat, mehr, sabr-toqat kabi fazilatlar pedagogik faoliyatning ajralmas qismi hisoblanadi.

1. Pedagogik etikaning mohiyati

Pedagogik etika – bu pedagogning kasbiy burchi, axloqiy mas‘uliyati va odob-axloq qoidalarini o‘z ichiga oladi. U quyidagi jihatlarni qamrab oladi:

o‘quvchiga hurmat bilan munosabatda bo‘lish;

adolatli baholash;

shaxsiy namuna ko‘rsatish;

kasbiy halollik;

insonparvarlik tamoyillariga amal qilish.

Pedagogik etika o‘qituvchining ichki madaniyati va kasbiy mahoratini namoyon etadi.

2. O‘qituvchi-o‘quvchi munosabatlarning ahamiyati

O‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi munosabatlar ta‘lim samaradorligiga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Agar bu munosabatlar:

ishonchga asoslangan bo‘lsa,

hurmat va mehr bilan yo‘g‘rilgan bo‘lsa,

ochiq va samimiy bo‘lsa,

o‘quvchilar darsga qiziqadi, faol ishtirok etadi va bilimlarni yaxshi o‘zlashtiradi.

Aksincha, qo‘pollik, adolatsizlik yoki befarqlik o‘quvchining ruhiy holatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi.

3. O‘qituvchining kasbiy etikasi

Zamonaviy o‘qituvchi quyidagi etik talablarga javob berishi kerak:

pedagogik odob;

nutq madaniyati;

tashqi ko‘rinish madaniyati;

o‘zini tutish madaniyati;

konfliktlarni to‘g‘ri hal qilish qobiliyati.

O‘qituvchi har doim o‘quvchilar uchun namuna bo‘lib xizmat qiladi.

4. Kommunikativ madaniyat va uning o‘rni

Kommunikativ madaniyat – bu o‘qituvchining o‘quvchilar bilan to‘g‘ri va samarali muloqot qilish qobiliyatidir. U quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

ravon va tushunarli nutq;

tinglash qobiliyati;

empatiya (boshqani tushunish);

muloyimlik va sabr.

Bu ko'nikmalar o'quvchilar bilan ijobiy munosabatlar o'rnatishga yordam beradi.

5. O'qituvchi-o'quvchi munosabatlarini takomillashtirish yo'llari

Quyidagi usullar samarali hisoblanadi:

individual yondashuv;

rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash;

konstruktiv tanqid;

psixologik muhitni sog'lomlashtirish;

zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish.

Xulosa qilib aytganda, pedagogik etika ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlar qanchalik ijobiy va sog'lom bo'lsa, ta'lim samaradorligi shunchalik yuqori bo'ladi.

O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yo'lboshchi va shaxs shakllantiruvchi muhim shaxsdir. Shuning uchun har bir pedagog o'z kasbiy faoliyatida etik me'yorlarga qat'iy rioya qilishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. Toshkent, 2008.
2. Tolipov O'., Usmonboyeva M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent, 2012.
3. Qodirov B. Pedagogik mahorat asoslari. Toshkent, 2010.
4. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Toshkent, 2015.
5. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. Toshkent, 2006.
6. Zimnyaya I.A. Pedagogicheskaya psixologiya. Moskva, 2004.